

Wszechstronne Regionalne Partnerstwo Ekonomiczne (RCEP) jako przykład nowego trendu w regionalizmie

Krystyna Żołądkiewicz*

Streszczenie: W artykule podjęto problem nowego trendu w regionalizmie, jakim jest tworzenie międzyregionalnych porozumień handlowych, zwłaszcza w regionie Azji-Pacyfiku. Jest to problem ważny, ponieważ region transpacyficzny odgrywa coraz istotniejszą rolę w gospodarce światowej. Jednym z negocjowanych ugrupowań jest Porozumienie RCEP¹, które ma zintegrować w tym regionie gospodarki 16 krajów: 10 państw należących do ugrupowania ASEAN oraz Australię, Chiny, Indie, Japonię, Koreę Płd. i Nową Zelandię (6 państw). Badania przeprowadzono posługując się metodą opisową na podstawie analizy literatury przedmiotu oraz publikacji WTO, rządów uczestniczących krajów oraz dokumentów dotyczących negocjacji RCEP. Opracowanie jest przyczynkiem do dyskusji nad ekspansją regionalizmu.

Słowa kluczowe: RCEP, regionalizm, strefy wolnego handlu (FTAs), międzyregionalne porozumienia handlowe (C-RTA), WTO

Wprowadzenie

Od wielu lat procesy międzynarodowej integracji ekonomicznej są dominującym elementem międzynarodowych stosunków ekonomicznych. Koresponduje to ze szczególnym zakresem i intensywnością proliferacji preferencyjnych (regionalnych) porozumień handlowych (*preferential trade agreements*, PTA; *regional trade agreements*, RTA), jaki ma miejsce od początku lat 90. XX wieku (trzecia fala regionalizmu) (Żołądkiewicz, 2012, s. 199–202), a zwłaszcza od powstania Światowej Organizacji Handlu (WTO) (Hoekman, Kostecki, 2011, s. 50). Do lutego 2016 roku notyfikowano 625 porozumień, z tej liczby 419 umów pozostaje w mocy. Spośród nich strefy wolnego handlu (FTA) stanowiły prawie 90%, a unie celne mniej niż 10%².

Liberalizacja oparta na handlu preferencyjnym (regionalizacja), będąca wyjątkiem od sformalizowanych zasad, norm, reguł i procedur WTO, staje się (współcześnie) jednym z głównych instrumentów liberalizacji handlu światowego. Sprzyja temu trwający impas wielostronnej liberalizacji w ramach negocjacji Rundy Dohijskiej (DDA) na forum WTO

* dr hab. Krystyna Żołądkiewicz, prof. UG, Uniwersytet Gdański, Wydział Ekonomiczny, Instytut Handlu Zagranicznego, e-mail: ekokz@ug.edu.pl.

¹ The Regional Comprehensive Economic Partnership – Wszechstronne Regionalne Partnerstwo Ekonomiczne.

² https://www.wto.org/english/tratop_e/region_e/region_e.htm (11.04.2016).

i skutkuje w podejmowaniu przez członków WTO działań liberalizacyjnych na płaszczyźnie dwustronnej lub regionalnej. Coraz częściej ma także miejsce tendencja do powoływania międzyregionalnych porozumień handlowych (*cross-regional trade agreements*, C-RTA) (Fiorentino, Crawford, Toqueboeuf, 2009, s. 40 i n.; Michalski, 2014, s. 11). Dodatkowym impulsem tworzenia rosnącej liczby porozumień integracyjnych jest pogłębianie zakresu liberalizacji w ugrupowaniach o tzw. zagadnienia WTO-plus (około-handlowe), np. wymianę usług, standardy prawne dotyczące BIZ, ochronę praw własności intelektualnej, prawa pracownicze, politykę konkurencji, ochronę środowiska itp. (Woolcock, 2003, s. 18–31). Ta pogłębiona formuła stanowi ważny argument na rzecz ekspansji regionalizmu, zwłaszcza w kontekście słabych postępów wielostronnej liberalizacji na forum WTO. Jednocześnie, na co wskazuje Baldwin, do akceleracji tego zjawiska przyczynia się też akcesja nowych członków do istniejących ugrupowań (efekt domina).

Współczesny fenomen regionalizmu to więc także implementacja procesu uwielostornienia (multilateralizacji) regionalizmu i wsparcie dla procesu wielostronnej liberalizacji przez tworzenie międzyregionalnych porozumień handlowych, przekształcanie funkcjonujących porozumień integracyjnych lub ich konsolidację (Baldwin, Evenett, Low, 2009; Baldwin, 2006). Zwolennicy tej koncepcji podkreślają korzyści ekonomiczne, zwłaszcza z punktu widzenia ograniczenia wielkości i liczby firm chronionych przez specyficzne reguły pochodzenia w kontekście globalnych łańcuchów dostaw, międzynarodowych sieci produkcyjnych, czy też zniwelowania asymetrii w negocjacjach handlowych dużych i małych gospodarek (szerzej: Żołądkiewicz, 2015, s. 96).

Dynamiczny rozwój procesów integracyjnych wynika ze spodziewanych korzyści preferencyjnych porozumień handlowych, które wiążą się z minimalizacją kosztów transakcyjnych. Tym samym, brak intensywnych działań WTO na rzecz dalszej liberalizacji handlu światowego, sprzyjających zwiększaniu konkurencyjności, poprawie warunków prowadzenia wymiany handlowej, usługowej, przepływowi czynników produkcji itp., powoduje podejmowanie takich kroków na poziomie bilateralnym, regionalnym czy też międzyregionalnym. Szczególnie dużą popularnością cieszą się mega-ugrupowania integracyjne. W kontekście „kruchoj” gospodarki światowej i słabnącego popytu w wielkich międzyregionalnych blokach upatruje się środka izolacji od niepewności na rynkach międzynarodowych i stworzenia bazy dla nowych reguł w globalnym handlu i inwestycjach (Chatterjee, Singh, 2015). Dotyczy to aktywności we wszystkich regionach świata. Znaczącą rolę w tym względzie spełniają tworzone w ostatnich latach transpacyficzne międzyregionalne porozumienia handlowe mające na celu kompleksową, pogłębioną liberalizację wymiany handlowej w regionie Azji i Pacyfiku. Należy do nich zawarte w Atlancie (USA) 6 października 2015 roku Porozumienie Transpacyficzne (TPP, kraje członkowskie mają rok na ratyfikację) oraz negocjowane porozumienie RCEP.

Celem niniejszego opracowania jest przedstawienie stanu zaawansowania rokowań RCEP jako nowej płaszczyzny integrowania się krajów regionu pacyficznego oraz możliwego terminu ich zakończenia. W artykule wykorzystano metodę analizy krytycznej

literatury przedmiotu oraz publikacji WTO, rządów uczestniczących krajów i dokumentów dotyczących negocjacji RCEP. Opracowanie jest przyczynkiem do dyskusji nad ekspansją regionalizmu.

1. Negocjacje RCEP

20 listopada 2012 roku w Phnom Penh (w Kambodży), podczas szczytu krajów Azji Wschodniej, przywódcy 16 państw: 10 krajów członkowskich ASEAN oraz Australii, Chin, Indii, Japonii, Korei Płd. i Nowej Zelandii (6) zainicjowali negocjacje mające na celu powołanie nowego międzyregionalnego porozumienia integracyjnego RCEP (Wszehstronnego Regionalnego Partnerstwa Ekonomicznego). Pierwsze formalne negocjacje w sprawie utworzenia nowej strefy wolnego handlu rozpoczęły się w maju 2013 roku. Do maja 2016 roku odbyło się 12 rund negocjacyjnych oraz rokowania podczas konferencji ministerialnych (tab. 1). Kolejna, 13. runda negocjacyjna, jest planowana na 12–18 lipca 2016 roku w Auckland (Nowa Zelandia), a następne powinny się odbyć do końca roku, o ile będzie taka konieczność. Pierwotnie zakładano zakończenie negocjacji w 2015 roku (*Joint Declaration...*), natomiast obecnie ostateczne zamknięcia rokowań spodziewane jest jeszcze w roku 2016.

Tabela 1

Rundy negocjacyjne RCEP

Runda	Data	Miejsce negocjacji
Konsultacje ministrów gospodarki ASEAN+6	sierpień 2012	Phnom Penh (Kambodża)
Zainicjowanie negocjacji	20 listopada 2012	Phnom Penh (Kambodża)
1.	9–13 maja 2013	Bandar Seri Begawan (Brunei)
I Konferencja Ministerialna RCEP	19 sierpnia 2013	Bandar Seri Begawan (Brunei)
2.	23–27 września 2013	Brisbane (Australia)
3.	20–24 stycznia 2014	Kuala Lumpur (Malezja)
4.	31 marca–4 kwietnia 2014	Nanning (Chiny)
5.	21–27 czerwca 2014	Singapur
II Konferencja Ministerialna RCEP	27 sierpnia 2014	Nay Pyi Taw (Myanmar)
6.	1–5 grudnia 2014	Geater Noida (Indie).
7.	9–13 lutego 2015	Bangkok (Tajlandia).
8.	5–13 czerwca 2015	Kyoto (Japonia)
Międzysesyjna Konferencja Ministerialna RCEP	13 lipca 2015	Kuala Lumpur (Malezja)
9.	1–7 sierpnia 2015	Nay Pyi Taw (Myanmar)
III Konferencja Ministerialna RCEP	24 sierpnia 2015	Kuala Lumpur (Malezja)
10.	12–16 października 2015	Busan (Korea Płd.)
Wspólne Oświadczenie Przywódców RCEP na temat negocjacji RCEP.	22 listopada 2015	Kuala Lumpur (Malezja)
11.	15–19 lutego 2016	Bandar Seri Begawan (Brunei)
12.	22–29 kwietnia 2016	Perth (Australia)

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Regional Comprehensive...*

Nowe ugrupowanie obejmie łącznie prawie 3,5 miliarda konsumentów, co stanowi prawie połowę ludności świata. W 2014 roku na te kraje przypadało ponad 28% światowego eksportu (10,8 trylionów USD), 30% globalnego napływu inwestycji zagranicznych (366,3 mld USD), PKB na poziomie 22,7 trylionów USD (30% światowego PKB), PKB *per capita* w wysokości 6506 USD³. W jego skład wchodzi pięć największych gospodarek w regionie Azji i Pacyfiku (Australia, Chiny, Indie, Japonia i Korea Płd.), tym samym powstające porozumienie reprezentuje olbrzymi potencjał ekonomiczny (oraz polityczny) zarówno dla integrujących się gospodarek, jak i gospodarki światowej.

Celem rokowań w sprawie utworzenia porozumienia RCEP jest „powołanie nowoczesnej, kompleksowej, wysokiej jakości i wzajemnie korzystnej umowy o partnerstwie gospodarczym (...), która będzie obejmować wymianę towarową, handel usługami, inwestycje, współpracę gospodarczą i techniczną, ochronę własności intelektualnej, politykę konkurencji, rozstrzyganie sporów oraz inne kwestie. Negocjacje prowadzone są zgodnie z zasadami WTO, z art. XXIV GATT i art. V GATS” (*Guiding Principles...*).

2. Motywy utworzenia RCEP

Celem RCEP jest integracja gospodarek 16 krajów regionu Azji i Pacyfiku. Istnieją jednak pewne różnice pomiędzy poszczególnymi krajami negocjującymi to porozumienie odnośnie do motywów negocjowania tej umowy. Dla krajów członkowskich ASEAN – głównego inicjatora rokowań RCEP – najważniejsze spodziewane korzyści porozumienia odnoszą się do możliwości uzyskania kluczowej pozycji w relacjach z ich partnerami handlowymi, z którymi zawarły porozumienia o wolnym handlu, określane mianem ASEAN+1 FTAs. Chodzi tutaj o strefy wolnego handlu (FTAs): z Chinami (CAFTA), Japonią (AJCEP), Koreą Płd. (AKFTA), Indiami (AIFTA), Australią i Nową Zelandią (AANZFTA) (szerzej: Fukunaga, Isono).

Fukunaga i Isono sygnalizują trzy obszary, które z punktu widzenia członków ASEAN mają szczególne znaczenie. Po pierwsze, nowa umowa powinna zniwelować niewystarczający poziom liberalizacji w odniesieniu do cel i usług, jaki obowiązuje w funkcjonujących strefach. Umowa międzyregionalna powinna wzmocnić pozycję przetargową krajów ASEAN w stosunku do ustaleń na poziomie bilateralnym. Po drugie, porozumienie powinno ograniczyć negatywne skutki „nakładających się” reguł pochodzenia (ROOs), różnych w poszczególnych strefach wolnego handlu z tymi partnerami. W rezultacie szacuje się, że umowa powinna zredukować „efekt spaghetti” (*noodle bowl*) i sprzyjać rozszerzeniu bazy produkcyjnej w tym regionie. I po trzecie, nowe porozumienie powinno wzmocnić centralną pozycję ugrupowania ASEAN w regionie (*ASEAN Centrality*), zwłaszcza w kontekście

³ <http://dfat.gov.au/trade/agreements/rcep/Pages/regional-comprehensive-economic-partnership.aspx>; <http://www.asean.org/storage/2015/12/10-JMS-RCEP-3-MM-Final-20150824rev.pdf>; Ministerial Meeting...

konkurencji ze strony nowej inicjatywy utworzenia FTA pomiędzy Chinami, Japonią i Koreą Płd. oraz utworzenia TPP.

W przypadku pozostałych partnerów negocjacji RCEP motywy poszczególnych krajów są stosunkowo do siebie podobne. Dla tych państw szczególnie ważne jest, że na wszystkie uczestniczące kraje partnerskie przypada większość ich obrotów handlowych. Np. w wypadku Australii stanowi to aż 60% ich globalnych obrotów handlowych i 70% eksportu towarów i usług⁴, a w obrotach handlowych Nowej Zelandii przypada na ten region ponad 55% eksportu ogółem⁵. Ponadto dla Nowej Zelandii jest to ważny partner handlowy zarówno po stronie popytu na nowozelandzki eksport (żywność, usługi edukacyjne, usługi turystyczne i biznesowe, energia odnawialna), jak i po stronie jej importu (samochody, elektronika, odzież, tanie usługi turystyczne).

Z kolei po stronie Chin istotną kwestią jest stworzenie przeciwwagi dla utworzonego TPP, w którym znaczącą rolę odgrywają Stany Zjednoczone (DiCaprio). Natomiast dla Indii kluczowe znacznie RCEP wynika z jego uzupełniającego charakteru w stosunku do już istniejących umów z blokiem ASEAN, Japonią i Koreą Płd., pozwalające na uniknięcie niekorzystnych efektów „nakładania się” reguł pochodzenia w efekcie funkcjonowania tych umów, a tym samym obniżenie kosztów transakcyjnych. RCEP może być także ważnym elementem (*stepping stone*) w integrowaniu się z regionem Azji i Pacyfiku oraz ma wzmocnić integrację Indii w aspekcie udziału w regionalnych sieciach produkcyjnych, prowadzących do stworzenia Azji jako światowej fabryki. Dodatkowym impulsem dla Indii jest także oczekiwanie na zwiększenie aspektu usługowego w efekcie działania RCEP, zwłaszcza w sektorze technologii informatycznej i telekomunikacyjnej, usług profesjonalnych, usług medycznych czy edukacyjnych. Autorzy podkreślają, że z punktu widzenia Indii jest to szczególnie ważne, żeby RCEP był w pełni wszechstronnym, pogłębionym ugrupowaniem, co jednocześnie przyśpieszy reformy gospodarcze drugiej generacji, zwiększające konkurencyjność gospodarki tego kraju (Chatterjee, Singh, 2015).

Z kolei rząd Japonii, przystępując do negocjacji wskazał m.in. na możliwość zaadresowania takich obszarów integracji gospodarczej jak łańcuchy dostaw, telekomunikację czy rozwój małych i średnich przedsiębiorstw. Sekretarz Generalny ASEAN, Surin Pitsuwan, podkreślał „wysoki entuzjazm, (...) i wzajemne uznawanie” Japonii w obszarze ścisłego zintegrowania ekonomicznego tych gospodarek (*ASEAN Roadshow...*).

Natomiast wśród tematów w obszarze zainteresowania Korei Płd. znajdują się podejmowane podczas negocjacji zagadnienia związane z regułami handlowymi, takimi jak konkurencja i prawa własności intelektualnej, które mają istotne odniesienie do kwestii „uwzględnienia (...) interesów narodowych”⁶ tego kraju.

⁴ <http://dfat.gov.au/trade> (4.05.2016).

⁵ <https://www.beehive.govt.nz/release/nz-host-rcep-negotiating-round-auckland> (5.05.2016).

⁶ <http://english.motie.go.kr/?p=1123> (6.05.2016).

Podsumowując, oczekiwania wszystkich stron negocjacji nakierowane są na utworzenie wszechstronnego, kompleksowego, wysokiej jakości porozumienia RCEP, obejmującego szeroki zakres dziedzin.

3. Główne postanowienia RCEP

Podstawowe zasady i cele negocjacji zostały sformułowane w momencie rozpoczęcia negocjacji RCEP. Z jednej strony zakresem negocjacji objęto handel towarowy, usługowy, inwestycje, współpracę gospodarczą i techniczną, własność intelektualną, konkurencję, rozstrzyganie sporów oraz inne kwestie. Z drugiej strony natomiast podkreślono różne poziomy rozwoju gospodarczego uczestniczących krajów oraz konieczność dostosowań i elastycznego podejścia w negocjowaniu ustaleń RCEP, w tym zastosowanie zasady specjalnego i zróżnicowanego traktowania najsłabiej rozwiniętych państw członkowskich ASEAN (*Guiding...*).

Ogółem negocjacje obejmują 30 rozdziałów (*chapters*) wraz z aneksami. Wśród najważniejszych tematów negocjacyjnych umowy RCEP znajdują się⁷:

1. Handel towarowy

Celem jest stopniowa eliminacja barier taryfowych i pozataryfowych praktycznie na wszystkie towary. Negocjacje mają charakter kompleksowy, z korzyścią dla procesów integracyjnych, ale przy uwzględnieniu pierwszeństwa usuwania ceł na towary produkowane przez najsłabiej rozwinięte kraje członkowskie ASEAN. Rokowania wskazują jednak na możliwość eliminacji jedynie ponad 90% linii taryfowych (próg 95%) wobec członków ASEAN, z wyjątkiem Singapuru (w przypadku Indii tylko 78,8%), ale trudnością może być likwidacja prawie 26% linii taryfowych ważnych produktów członków ASEAN wobec krajów pozostałych (choć już obecnie średni poziom protekcji wszystkich towarów wobec przynajmniej jednego kraju w ramach funkcjonujących FTAs jest bardzo wysoki – 99,1%). Jeśli chodzi o bariery pozataryfowe, ma nastąpić uściślenie instrumentów, które powinny zostać całkowicie wyeliminowane w nowym porozumieniu (tzw. *core non tariff measures*).

2. Reguły pochodzenia towarów

Celem są reguły pochodzenia nie tylko zapobiegające deflacji handlu, ale w największym zakresie skonsolidowane, o procedurach certyfikacji przyjaznych dla biznesu, co umożliwi skorzystanie przez podmioty gospodarcze z preferencyjnego traktowania. Stąd proponowane jest zastosowanie kryterium określającego udział wartości regionalnej lub kryterium zmiany pozycji taryfowej jako „ogólna reguła”, uzupełniona bardziej liberalnymi regułami alternatywnymi. Ma to zasadnicze znaczenie w kontekście wzmocnienia sieci produkcyjnych. Dodatkowo, ważnym argumentem jest też ułatwienie administrowania regułami pochodzenia. RCEP ma spowodować znaczącą poprawę w kontekście pogmatwanych, nakładających się reguł pochodzenia (zmniejszanie efektu *noodle-bowl*).

⁷ Opracowanie własne na podstawie: *Guiding...*; Fukunaga, Isono (2007), s. 7–26; Elms (2016).

W dotychczas funkcjonujących strefach wolnego handlu ASEAN z krajami negocjującymi RCEP wykorzystywane są cztery podstawowe zasady pochodzenia towarów.

3. Handel usługowy

Usługi odgrywają kluczową rolę we wspieraniu sieci produkcyjnych i innowacyjności w regionie. Celem negocjacji jest eliminacja ograniczeń i dyskryminujących narzędzi w odniesieniu do handlu usługami zgodnie z zasadami GATS i postępami liberalizacyjnymi w ramach dotychczas obowiązujących FTAs. Przedmiotem rokowań są wszystkie sektory i sposoby dostaw. Negocjacje odbywają się na podstawie tzw. listy pozytywnej (za wyjątkiem Australii), co oznacza, że uczestniczące kraje decydują, w jakich sektorach podejmowane są zobowiązania liberalizacyjne oraz jakie to będą zobowiązania. W praktyce może to jednak oznaczać relatywnie niewielkie zmiany wobec ustaleń dokonanych w funkcjonujących już strefach wolnego handlu ASEAN+1 FTAs.

4. Inwestycje

Celem jest stworzenie liberalnego, zapewniającego ułatwienia i konkurencyjnego środowiska inwestycyjnego w regionie. Negocjacje obejmują cztery filary: promocję, protekcję, ułatwienia i liberalizację. Negocjacje odbywają się na podstawie tzw. listy negatywnej, co oznacza, że liberalizacja obejmuje wszystkie sektory za wyjątkiem branż wymienionych na listach. W tym przypadku wydaje się, że efekty negocjacji mogą w dużym stopniu zależeć od nacisków środowisk biznesowych.

5. Współpraca gospodarcza i techniczna

Celem jest niwelowanie różnic rozwojowych pomiędzy członkami RCEP i maksymalizacja korzyści wynikających z tego porozumienia, oparcie kooperacji także na dotychczasowej współpracy pomiędzy krajami. Działania powinny obejmować handel elektroniczny i inne obszary, które byłyby wzajemnie uzgodnione przez kraje uczestniczące. Jest to jedna z najbardziej innowacyjnych dziedzin negocjacji, powiązana z biznesem elektronicznym, a w tym wypadku oczekiwane są nowatorskie rozwiązania, zwłaszcza korzystne dla mniejszych firm w regionie.

6. Własność intelektualna

Celem jest zmniejszenie barier odnoszących się do handlu i inwestycji odnośnie do wykorzystania, ochrony i egzekwowania praw własności intelektualnej.

7. Konkurencja

Celem są uregulowania dotyczące współpracy w zakresie polityki konkurencji, efektywności ekonomicznej, dobrobytu konsumentów i ograniczania praktyk antykonkurencyjnych przy znaczących różnicach w charakterze i przepisach narodowych polityk uczestniczących krajów w zakresie konkurencji.

8. Rozstrzyganie sporów

Celem jest zapewnienie skutecznego, efektywnego i przejrzystego procesu konsultacyjnego i rozstrzygania sporów.

9. Inne kwestie

Możliwość włączenia innych zagadnień, które mogą być zidentyfikowane i wzajemnie uzgodnione w trakcie negocjacji, a uwzględniające nowe pojawiające się kwestie dotyczące realiów biznesowych.

Uwagi końcowe

Zakończenie negocjacji RCEP (2016 r.) będzie oznaczać utworzenie jednego z najważniejszych międzyregionalnych porozumień handlowych. Ugrupowanie będzie integrować gospodarki 16 krajów regionu Azji i Pacyfiku. Można je postrzegać jako kolejny etap integrowania tych krajów oraz próbę eliminacji nadal istniejących barier i przeszkód we wzajemnych relacjach, ponieważ funkcjonują już bilateralne strefy wolnego handlu między członkami ASEAN i pozostałymi krajami (ASEAN+1 FTAs). Celem powstania tego bloku integracyjnego jest zwiększenie przejrzystości obowiązujących reguł w poszczególnych umowach, ich pogłębienie, komasacja i kompleksowa liberalizacja, eliminacja „nakładających się” reguł pochodzenia towarów, a w rezultacie minimalizowanie kosztów transakcyjnych. Jest to praktyczny wymiar i realizacja zjawiska uwielostronniania (multilateralizacji) regionalizmu.

Powstanie RCEP ma kluczowe znaczenie dla wszystkich członków. Wynika to z faktu, że:

- stanowią one dla siebie bardzo ważne rynki eksportowe. Np. w przypadku Laosu 93% eksportu kierowane jest do krajów RCEP, Malezji – 77%, Singapuru – 59%, Tajlandii – 54%, Filipin – 52% i tylko 18% w wypadku Indii;
- ma miejsce wysoka koncentracja liczby produktów we wzajemnych obrotach. Na dwadzieścia produktów przypada np. prawie cały eksport Laosu do krajów RCEP, 79% eksportu Australii, 76% eksportu Indii⁸;
- stawki celne na te produkty są relatywnie wysokie, stąd ich liberalizacja powinna przyczynić się do znacznego efektu kreacji handlu;
- ostateczne efekty porozumienia będą funkcją zakresu liberalizacji w umowie i jej realizacji.

Niemniej szacuje się, że największe korzyści z powstania RCEP odniosą kraje członkowskie ASEAN z trzech powodów: 1) niewystarczającej liberalizacji w ramach obowiązujących stref wolnego handlu, 2) efekt *noodle bowl* ogranicza dostęp do znacznych korzyści związanych z oczekiwanymi efektami funkcjonujących porozumień handlowych oraz 3) istnieje obawa o erozję silnej pozycji przetargowej ASEAN w regionie (*ASEAN Centrality*) w wyniku powstawania innych inicjatyw integracyjnych.

⁸ Obliczenia własne na podstawie: *Concentrated Trade in RCEP*, Policy Brief No. 16-07, Asian Trade Centre, Singapore April 2016.

RCEP ma być nowoczesnym, wszechstronnym, wysokiej jakości i wzajemnie korzystnym mega-ugrupowaniem integracyjnym. W ocenie Sekretarza Generalnego ASEAN nie ma wątpliwości, że „z regionem stanowiącym ponad połowę rynku światowego i około jedną trzecią światowej produkcji gospodarczej (...), sukces RCEP przyczyniłby się istotnie do zwiększenia światowego handlu i inwestycji” (*ASEAN Secretariat*...). Ugrupowanie w swoim założeniu ma być także, wraz z podpisanym 6 października 2015 roku Porozumieniem Transpacyficznym (TPP), potencjalnym krokiem w stronę powołania strefy wolnego handlu Azji-Pacyfiku (*Free Trade Area of the Asia-Pacific*).

Literatura

- ASEAN Roadshow to Japan Ends on a High Note*. Pobrano z: www.asean.org (6.05.2016).
- ASEAN Secretariat News* (2012). Pobrano z: www.asean.org (5.05.2016).
- Baldwin, R., Evenett, S., Low, P. (2009). Beyond Tariffs: Multilateralizing Non-Tariff RTA Commitments. W: R. Baldwin, P. Low (red.), *Multilateralizing Regionalism: Challenges for the Global Trading System*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Baldwin, R. (2006). Multilateralizing Regionalism: Spaghetti Bowls as building Blocs on the Path to Global Free Trade. *NBER Working Paper*, 12545, September.
- Chatterjee, B., Singh, S. (2015). Why RCEP is Vital for India. *The Diplomat*, March.
- Concentrated Trade in RCEP* (2016). *Policy Brief No: 16-07*. Singapore: Asian Trade Centre.
- DiCaprio, A. *A New FTA in a Congested Trade Landscape: Can RCEP Unravel the Noodle Bowl?* Pobrano z: <https://aric.adb.org> (3.05.2016).
- Elms, D.K. (2016). *Advice to RCEP Official*. Singapore: Talking Trade, Asian Trade Center.
- Fiorentino, R.V., Crawford, J.-A., Toqueboeuf, C. (2009). The Landscape of Regional Trade Agreements and WTO Surveillance. W: R. Baldwin, P. Low (red.), *Multilateralizing Regionalism. Challenges for the Global Trading System*, Cambridge: Cambridge University Press.
- Fukunaga, Y., Isono, I. Talking ASEAN+1 FTAs Towards the RCEP: A Mapping Study. *ERIA Discussion Paper Series*, *ERIA-DP-2013-02*. Pobrano z: <https://aric.adb.org/fta/regional-comprehensive-economic-partnership> (1.05.2016).
- Guiding Principles and Objectives for Negotiating the Regional Comprehensive Economic Partnership*. Pobrano z: <http://dfat.gov.au/trade/agreements/rcep/Documents/guiding-principles-rcep.pdf> (4.05.2016).
- Hoekman, B., Kostecki M.M. (2011). *Ekonomia światowego systemu handlu*. Wrocław: Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu.
- Joint Declaration on the Launch of Negotiations for the Regional Comprehensive Economic Partnership*. Pobrano z: <http://www.meti.go.jp/press/2012/11/20121120003/20121120003-2.pdf> (4.05.2016).
- Michalski, B. (2014). *Międzyregionalne porozumienia handlowe. Transpacyficzny regionalizm jako alternatywa dla „wolnego” handlu?* Warszawa: Difin.
- Ministerial Meeting. 24 August 2015. Kuala Lumpur, Malaysia. Pobrano z: www.asean.org (4.05.2016).
- Regional Comprehensive Economic Partnership, Government of Australia, Department of Foreign Affairs and Trade (DFAT)* (2016). Canberra, May.
- Woolcock, S. (2003). A Framework for Assessing Regional Trade Agreements: WTO-plus. W: G.P. Sampson, S. Woolcock (red.), *Regionalism, Multilateralism, and Economic Integration*. Tokyo–New York–Paris: United Nations University Press.
- Żołądkiewicz, K. (2012). Fale regionalizmu. W: R. Orłowska, K. Żołądkiewicz (red.), *Globalizacja i regionalizacja w gospodarce światowej*, s. 199–202. Warszawa: PWE.
- Żołądkiewicz, K. (2015). Partnerstwo Partnerstwo Transpacyficzne (TPP) jako nowe porozumienie integracyjne w regionie Azji-Pacyfiku. *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego*, 857.

RCEP AS AN EXAMPLE OF A NEW TREND IN REGIONALISM

Abstract: The goal of this paper is to present a problem of a new trend in regionalism, such as creation of cross-regional trade agreements, especially in Asia-Pacific region. It is an important issue because trans-Pacific region plays a significant role in the world economy. RCEP agreement has been recently under negotiations aiming to unite 16 countries: 10 countries belonging to the group called ASEAN and Australia, China, India, Japan, Korea, and New Zealand (6 countries). The outcome of this paper was based on critical analysis of the literature of the subject and documents of the WTO and the RCEP negotiations supplied by participating countries. This paper is a part of the discussion on the trends in regionalism.

Keywords: RCEP, regionalism, free trade areas (FTAs), cross-regional trade agreements (C-RTAs), WTO

Cytowanie

Żołądkiewicz, K. (2016). Wszechstronne Regionalne Partnerstwo Ekonomiczne (RCEP) jako przykład nowego trendu w regionalizmie. *Finanse, Rynki Finansowe, Ubezpieczenia*, 3 (81), 335–344. DOI: 10.18276/frfu.2016.81-29.